

Ferreira Santos Pardal gegn Portúgal

Dómur frá 30. júlí 2015

Mál nr. 30123/10

6. gr. Réttur til réttlátrar málsmeðferðar fyrir dómi

Innleiðing Evrópulöggjafar. Skaðabótaskylda ríkisins. Túlkun landslaga. Réttaróvissa.

1. Málsatvik

Kærandi er portúgalskur ríkisborgari fæddur 1955 og búsettur í Portúgal. Í október 1997 lenti hann í umferðarslysi sem farþegi í eigin bifreið. Tryggingafélag hans endurgreiddi spítala- og læknskostnað hans út árið 1998. Þá var honum tilkynnt að hann væri talinn hafa náð sér og fullyrt að hann hefði hlotið varanlega örorku að hluta.

Kærandi var ekki sáttur við þá niðurstöðu og höfðaði einkamál gegn tryggingarfélaginu, en málinu var vísað frá héraðsdómi. Kærandi áfrýjaði, og óskaði eftir að beiðni um forúrskurð yrði send til dómstóls Evrópusambandsins. Hann krafðist viðurkenningar á því hvort tilskipun Evrópusambandsins frá 90/232/EBE frá 14. maí 1990 hefði útvíkkað ábyrgðartryggingar þannig að þær næðu yfir líkamstjón tryggingartaka sem hefði verið farþegi í eigin bifreið. Áfrýjunardómstóll taldi forúrskurð óþarfan, enda hefði portúgölsk lagasetning innleitt viðkomandi tilskipun og ekki væru uppi fyrir dómstólum nein vafamál þar að lútandi. Málinu var einnig vísað frá Hæstarétti landsins.

Í desember 2007 höfðaði kærandi einkamál gegn portúgalska ríkinu til heimtu skaðabóta og fór aftur fram á að forúrskurðar yrði leitað um túlkun tilskipunarinnar, sem hann hélt fram að hefði verið ranglega túlkuð. Málinu var vísað frá. Áfrýjunardómstóll sneri niðurstöðunni við að hluta. Var niðurstaða hans sú að Hæstiréttur landsins hefði brugðist skyldu sinni til að vísa álitamálinu til forúrskurðar Dómstóls Evrópusambandsins og að ríkið hefði með því bakað sér einkaréttarlega skaðabótaskyldu. Hæstiréttur Portúgals komst að annarri niðurstöðu og sýknaði ríkið af kröfum kæranda.

2. Meðferð málsins hjá Mannréttindadómstólnum

Kæran

Kærandi byggði kæru sínu á 1. mgr. 6. gr. sáttmálans þar sem réttur hans til réttlátrar málsmeðferðar hefði verið brotinn. Taldi hann túlkun portúgalskra landslaga um einkaréttarlega skaðabótaskyldu ríkisins vegna dómskerfis þess stríða gegn fastri dómvenju og ganga gegn meginreglunum um réttaröryggi og réttláta málsmeðferð.

Niðurstaða

Dómstóllinn benti á að ríkið andmælti því ekki að landslög heimiluðu einkamál til heimtu skaðabóta úr hendi ríkisins vegna tjóns af völdum rangra dóma. Hæstiréttur landsins hefði þó í dómi sínum frá 3. desember 2009 í máli kæranda komist að þeirri niðurstöðu að sá möguleiki hefði ekki verið í boði á þeim tíma sem um ræddi. Það var þannig hæstaréttardómur sem hafði leitt til hinnar mótsagnakenndu dómaframkvæmdar sem kærandi kvartaði yfir.

Dómstóllinn ítrekaði að það lægi í eðli dómskerfa byggðra á svæðisbundinni lögsögu ósamræmi gæti skapast á milli framkvæmdar dómstóla á lægra dómstigi. Það væri einmitt hlutverk Hæstaréttar að leysa úr slíku misræmi. Ef misvísandi framkvæmd þróaðist hjá æðstu dómstólum landsins sprytti af því réttaróvissa sem græfi undan meginreglunni um réttarvissu og drægi úr trausti almennings á dómskerfinu. Dómstóllinn leit til þess að niðurstaða

Hæstaréttar hefði gengið þvert á fasta innlenda dómaframkvæmd. Ekki hefði verið byggt á nýrri lagatúlkun, enda hefði rétturinn síðar horfið aftur til fyrri dómaframkvæmdar sinnar.

Hvað varðaði þau úrræði sem kæranda hefðu staðið til boða, þá hefði forseti Hæstaréttar ekki að eigin frumkvæði lagt stöðuna fyrir fjölskipaðan dóm í því skyni að tryggja einsleita dómaframkvæmd, þótt honum hefði borið skylda til þess samkvæmt lögum landsins um meðferð einkamála. Komst dómstóllinn einróma að þeirri niðurstöðu að það hefði verið óvissan í dómaframkvæmd sem leitt hefði til frávísunar máls kæranda, ásamt því að engin tilhögun hefði verið til staðar innan Hæstaréttar landsins til að tryggja samræmi í dómaframkvæmd hans. Þetta hefði svipt kæranda möguleikanum á að fá mál sitt gegn ríkinu skoðað, jafnvel þótt aðrir einstaklingar í sömu sporum hefðu átt þess kost. Hefði því verið brotið gegn 1. mgr. 6. gr. sáttmálans.